

PÄÄTTYMÄTÖN TARINA

On helppo ajatella kuinka nykyaikainen yhteiskunta muodostui viimeisen kahdensadan vuoden aikana muutamien vallankumousten, luonnontieteiden kehityksen ja tekniikan vuorovaikutuksesta. Kehittyi nykyihminen, homo technicus. Tekniikan historia alkaa höyrykoneen ajasta noin kaksisataa vuotta sitten ja päättyy nykyhetkeen, elektroniikkateollisuuteen ja atomipommiin.

Ajatus on tietenkin aivan tolkuton. Tekniikan tai teknologian historia ei muodosta selvää kehityskaarta, joka alkaisi jostain ja päättyisi jonnekin. Mikäli tekniikka tai teknologia olisi asia, jota voitaisiin lähestyä tarkasti rajaten ja täysin objektiivisesti, olisi olemassa mitattavissa oleva tekniikan todellisuus, jota ei tietenkään ole – eikä tule koskaan olemaan. Todellisuus, myös käsitys menneisyyden tapahtumista, on yksilön omissa ajatuksissa ja mielikuvissa syntyvä miellelyhtymä.

Historiasta ei voi kirjoittaa omista lähtökohdistaan syntyvää, alkavaa tai päättyvää tarinaa. Aina on jotain ennen ja jälkeen. Myös tekniikan historiankirjoituksen ja tutkimuksen rajaus perustuu siihen, mitä halutaan kysyä menneisyyttä valottavilta lähteiltä.

Voidaan kirjoittaa jonkin yrityksen tai yhteisön historia. Toisaalta voidaan tutkia, miksi jokin tutkimushanke tai prosessi kehittyi johonkin suuntaan. Mutta edes kaikkein yksinkertaisimman yhteisön historia ei voi olla kaikenkattava. Valintoja on pakko tehdä. Tästä syystä tutkimusta teettävien työn tilaajien tulee huomata, että kysymys siitä, mitä halutaan selvittää, ei ole yksin tutkijan vastuulla. Työn tilaajan pitää osata kertoa, mitä hän haluaa tietää.

Jokainen tutkimus tuo oman lisänsä

SISÄLLYS:

3	Pääkirjoitus
5	Suomen kirkonkellot ja niiden valajat 1200–1500 -luvulla Timo Salminen
22	Insinöörit korprien keskellä – Suomen tiede, teknologia ja politiikka 1800-luvun alussa Panu Nykänen
43	Vesihuollon 10 000 vuotta Petri Juuti ja Tapio Katko
62	Tuulilaseja Suomesta Kaisa Koivisto
68	Teollisuus- ja liikenne- arkeologiaa Pohjois-Savossa Karim Peltonen
78	Kirja-arvostelut
81	Keskustelua
82	Uutiset
85	Abstracts

kumulatiivisesti kasvavaan tietämykseen historiasta. 'Historiaa' itsessään ei ole olemassa, kuten kuviteltiin 1800-luvulla. Nykykäsityksen mukaan historia on jatkuva, tunnetuin menettelytavoin käytävä keskustelu, jonka olemassaolo edellyttää riittävää intensiteettiä, muuten keskustelu kuolee pois. Tästä seuraa tietenkin se, että kirjoitettu ja julkaistu kirja ei päästä jotain tutkimusta. Lisääntynyt tiedon määrä lisää esille nousevia kysymyksiä, jotka huutavat vastauksia. Ei siis ole pelkoa siitä, että julkaistu tieto jotenkin sammuttaisi tutkimuksen tarpeen. Päinvastoin, mitä enemmän ja mitä korkeatasoisempaa tutkimusta saadaan julkaistua, sitä suurempi tarve tutkimuksen tekemiselle syntyy.

Tämä johtuu siitä, että mielikuva tulevaisuudesta ja nykyisyydestä, myös tekniikan suhteen, syntyy siitä tiedosta, joka meillä on menneisyydestä. Mitä paremmin hallitsemme menneisyyttä, sitä paremmin kyetään tekemään tulevaisuuteen suuntautuvia ratkaisuja. Henry Ford piti tunnetusti historiantutkimusta tarpeettomana ja tuottamattomana asiana. Tästä on kulunut sata vuotta – onneksi nykypäivän yritysjohtajat ovat tietoisia siitä, mitä tiedonhankinnan ammattilainen kykenee tekemään ja miten tieto saadaan tuottamaan.

Teknillisten tieteiden akatemit FACTE ja Tekniikan Historian Seura perustivat yhdessä vuoden 1999 alkupuolella julkaisusarjan Suomen Tekniikan Historia, jossa julkaistaan teknologian historian perustutkimusta käsittelevää kirjallisuutta. Kirjoja sarjassa on olemassa jo kaksi. Sekä Tekniikan Waiheita -lehti että Suomen Tekniikan Historia -sarja ovat olemassa siitä syystä, että kotimainen teknologian historian tutkimus voisi alkavalla vuosituohannella jatkaa päättymättömän, suomalaisen tarinan kirjoittamista.

Panu Nykänen

Tekniikan Waiheita on Tekniikan historian seura ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 150 mk/ vuosi. Irtonumerohinta 40 mk. Tilauksen voi tehdä sähköpostitse (ks. toimituksen osoitteet).

Tekniikan Historian Seura ry:n jäsenille lehti lähetetään jäsenenä. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja numeroita irtokappaleina mikäli niitä on jäljellä.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset: PL 165, 00171 Helsinki.

Ilmoitusmateriaali: T.Huone/Savolainen, Urheilukatu 16 C piha, 00250 Helsinki.

Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö maaliskuun numeroon 1/ 2000 viimeistään 15. 2.

Tekstit pyydetään kirjoittamaan riittävillä marginaaleilla 2-rivillä yhdelle puolelle arkkia. Lähetykseen toivotaan liitettäväksi tekstitiedosto korpulla.

Mikäli kirjoitus on primaaritutkimus, käytetään nootituksessa loppuviitteitä. Jos kirjoitus on lyhennelmä, noottien määrä pyritään supistamaan minimiin ja kirjallisuutena mainitaan alkuperäinen teksti.

Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia.

Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen toimituksen kanssa.

Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä ja kuvien julkaisuoikeudesta vastaa kirjoittaja.

TOIMITUSNEUVOSTO

Lars Hukkinen, Pertti Kaarna, Georg Haggrén, Tuula Kuusisalo, Karl-Erik Michelsen, Panu Nykänen